

Jeho poslední slovo

Ze Milan Šimečka umřel, nebudu brát na vědomí, nestojí to už za to. Je jedním ze sloupů mého vnitřního světa, v němž jsem přes dvacet let žil proti světu vnějšmu. A jedním z nervů mého uvažování, protože co jsem říkal či psal, platilo s jeho nevědomým souhlasem; jeho námitka, když jsem si ji představil, totiž mohla ještě upravit má slova. Ale ne proto, že by byl tak prudký kritik nebo přísný člověk, nýbrž proto, že jsem ho měl za měřítko nevinnosti.

Přitom ovšem byl to člověk politický, tedy znalý povahy moci a dějin politiky, měl v ní své úmysly i svůj postup. Politika ho vzrušovala, zaměstnávala — a zabíla? Byl to muž havlovské politiky: která se po svém zrození,

jako člověk, než se zkazí, drží předně morálky, kterou si přinesla s sebou, odtamtud sem. Byl to tedy revolucionář, proměňující skutečnost. Chtít však dělat revoluci beze zbraně a násill, to je, jak vidíme, také o život.

Před několika dny jsme se v sázavském domě Kohoutů sešli my, hoši, co spolu mluvíme, a bylo nás jednatřicet. Na prvo počáteční schůze před mnoha lety byli jsme dva: on a já. A jak zlskat další, bylo naší jedinou poradou. Milan byl svůdný spřeženec v trpělivosti a soustavné činnosti, tvůrce z ničeho a vizionář vzdálených jistých úspěchů. Prvním bodem našich schůzek bývala jeho „zpráva o politické situaci“, již pak obyčejně Milan Uhde cupoval. Šimečkovy

analýzy vývoje v Sovětském svazu nás bavily tím, jak z nich měl plynout rozpad diktatury i u nás, a každé její zosíření, včetně svého uvěznění, vložil nám jako povzbudivé znamení svobody. „A za rok, přátelé, sejdeme se možná ve Vladislavském sále,“ pravil asi pět let, dokud to neprosadil. Za nevinnost, s níž to říkal, jsem se já tajně trochu styděl: což je mezi námi někdo, kdo by o něčem takovém uvažoval? Na první schůzce po převratu pak řekl: „A vidíte, měl jsem pravdu, i když jsem sám nevěřil tomu, co vám říkám. Ale potřebovali jste to slyšet, proto se to muselo nakonec stát.“

Na té poslední schůzce však svou obligátní „zprávu o politické situaci“ odmítl podat. „Věděl jsem, jaká budoucnost nás čeká, když bylo zle, protože bylo to přece jasné: bude lhp. Předvídat

dnes je těžší, naše budoucnost je neuvěřitelně otevřená...“

Naše debaty se ovšem rozvíjely všemi směry, a tu ji Milan jako nenapravitelný pedagog vrátil k původní nebo vážnější otázce. Také posledně si myslel, že spisovatelé by neměli mluvit jen o životě, ale také o myšlenkách o životě. Navrhl, aby každý v třiminutové řeči vyslovil svůj dnešní životní pocit. Stalo se, a až na tři výjimky byly to pocity optimistické. Sám, až byl na řadě, řekl: „Já, přátelé, cítím tlseň. Přiznávám se k depresi z toho, co škaredého vystupuje v lidech na povrch.“ A uvedl příklady.

Otázka, která mi nad tím napadá, je samozřejmá: zda jeho psychický stav vznikl z fyzického či obráceně. Napadá mi však i jiná, vážnější.

□ LUDVÍK VACULÍK